

[Økonomiministeren.]

nesteydelser og for liberale erhverv. Forklaringen herpå er i det væsentlige ønskerne om en forbedring af den offentlige service over for befolkningen; det er således i første række antallet af ansatte ved de sociale institutioner og ved undervisningsvæsenet, der er gået i vejret.

Af særlig interesse er forsøget på at opstille en arbejdskraftbalance, d. v. s. en oversigt over udvidelsen af beskæftigelsesmulighederne i byerhvervene sammenholdt med tilgangen af arbejdskraft gennem den naturlige tilvækst til befolkningen i de aktive aldersklasser. Forskellen mellem disse to størrelser afspejles i ændringer i den registrerede ledighed i byerhvervene, men påvirker også tempoet i bortvandringen fra landbruget, størrelsen af ind- og udvandring og kvindernes deltagelse i arbejdsmarkedet. I anden halvdel af 50erne medførte den stærke vækst i antallet af unge under uddannelse, at kun omkring halvdelen af den årlige tilgang til de 15-årige—64-årige har vist sig på arbejdsmarkedet.

Det ville være af betydelig værdi at føre den historiske analyse af de strukturermæssige forskydninger på arbejdsmarkedet, som årsoversigten har indledt, videre frem med udgangspunkt i en befolkningsprognose. Vi kender med betydelig sikkerhed den tilvækst i de aktive aldersklasser, der vil ske i de kommende 15 år, og vi kan gøre plausible antagelser om flere af de andre faktorer, der påvirker arbejdsudbuddet. En sådan prognose for udbuddet af arbejdskraft kan blive en væsentlig støtte ved en række økonomisk-politiske dispositioner; jeg regner med i nær fremtid at kunne fremlægge resultaterne af en sådan prognose udarbejdet i det økonomiske sekretariat.

I den politiske debat om vor udenrigsøkonomiske stilling er der en tilbøjelighed til at hæfte sig stærkt ved valutastillingen, d. v. s. ved nationalbankens og de private bankers kortfristede nettotilgodehavender i udlandet. Det kan være rimeligt ud fra den betragtning, at denne størrelse giver et indtryk af den bevægelsesfrihed, vi har i den økonomiske politik. Valutastillingen giver imidlertid langt fra noget udtømmende billede af vor status med udlandet. Årsoversigten analyserer omfanget af de bevægel-

ser, der er sket også i vore øvrige mellemværender.

Der var i de første efterkrigsår og på ny i de seneste år en betydelig offentlig netto-lånoptagning i udlandet, medens omvendt afdragene på den udenlandske statsgæld i årene fra 1950 til 1958 medførte en stærk reduktion af denne. Det stedfundne omsving er et udtryk både for ændrede lånemuligheder i udlandet og for en ændret holdning herhjemme til låntagning i udlandet. Medens en nedbringelse af den offentlige gæld i årene omkring midten af 50erne havde en høj prioritet, har regeringen siden 1957 opfattet import af kapital fra udlandet som et hensigtsmæssigt middel til at mildne de tilpasningsproblemer, den danske økonomi står over for i forbindelse med den fremskyndede strukturomlægning af vort erhvervsliv, som udlandets landbrugsbeskyttelse har tvunget os til at gennemføre.

Den ændrede lánepolitik har ud over i en forøgelse af de offentlige lån også givet sig udslag i lempelser i reguleringen af de private kapitalbevægelser. I de senere år er der ved hjælp af udenlandsk kapital blevet oprettet en række virksomheder, og den kortfristede private nettokapitalimport, der overvejende består af varekreditter, har været i betydelig vækst. Det forhold, at vi i dag har en større valutabeholdning end ved udgangen af 1957, skyldes derfor ikke, at vi i disse år taget under ét har haft overskud på vare- og tjenestebalancen — der har tværtimod været underskud — men dette, at vi har forøget vor mere langfristede gæld. I 1963, hvor vare- og tjenestebalancen udviste et lille overskud, modsvares således op imod 1½ milliard kr. eller næsten hele forøgelsen af valutastillingen af forøget lån-optagning i udlandet. Det skal dog bemærkes, at den offentlige gæld til udlandet trods al lånoptagning er yderst beskedet, og at den udgør en mindre del af vore løbende eksportindtægter end midt i 50erne.

Ved det politiske forlig i juni 1962 blev der truffet foranstaltninger til at dæmpe det kraftige efterspørgselspres, som det langvarige konjunkturopsving og den voldsomme opgang i pengeindkomsterne i forbindelse med en svækket finanspolitik havde medført. Hovedmidlet var dengang en